

L ö g

um

vegi.

Nr. 25.
10.
nóvbr.

Vjer Christian hinn Niundi, af guðs náð Danmerkur konungar,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvik, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Görum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

I. kafli.

Um skiptingu á vegum.

1. gr.

Vegir á Íslandi eru: aðalpóstvegir, sýsluvegir, fjallvegir, og hreppavegir.

2. gr.

Aðalpóstvegir eru þeir vegir, þar sem aðalpóstleiðir liggja. Sýsluvegir eru þeir vegir, sem liggja sýslna á milli og um hverja sýslu, þar sem mest er þjóðbraut, svo sem vegir í kaupstaði og almenn fiskiver, enda sjeu það eigi aðalpóstvegir eða fjallvegir. Fjallvegir eru vegir yfir fjöll og heiðar, þar sem hvorki eru aðalpóstvegir, sýsluvegir eða hreppavegir. Hreppavegir eru þeir vegir hreppa milli og um hreppa, sem eigi eru aðalpóstvegir, fjallvegir eða sýsluvegir.

3. gr.

Aðalpóstvegir eru undir umsjón amtsráðanna og yfirumsjón landshöfðingja, og greiðist kostnaður til þeirra yfir höfuð úr landsjóði. Ef aðalpóstvegur liggur um sýslu endilanga, skal alltað helmingi sýsluvegagjalds í því hjeraði ganga til aðalpóstvega.

Vegagjörð og vegabót á fjallvegum skal landshöfðingi ráðstafa eptir tillögu vegfróðs manns og amtsráða; en tje það, er til þess gengur, skal veita í fjárlögum hvers fjárhagstímabils.

Sýsluvegir, vegir í kaupstaði og almenn fiskiver eru undir umsjón sýslunefnda og yfirumsjón amtsráða. Þeir eru kostaðir af sýslufjelögum.

Hreppavegir eru undir umsjón hreppsnefnda og yfirumsjón sýslunefnda, og kosta hreppafjelögin þá.

Nr. 25. Lög 10. nóvbr. um vegi.

L o v

om

Vejevæsenet.Nr. 25.
10de
Novbr.

Vi Christian den Niende, af Guds Naade Konge til Danmark, de Benders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg,

Gjøre vitteligt: Althinget har vedtaget og Vi ved Bort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

I. Affnit.**Om Vejenes Inddeling.****§ 1.**

Veje paa Island ere: Hovedpostveje, Sysselveje, Fjeldveje og Keppeveje.

§ 2.

Hovedpostveje ere de Veje, hvor Hovedpostrouterne ligge. Sysselveje ere de Veje, der uden at være Hovedpostveje eller Fjeldveje, forene Sysseler eller føre gennem et Syssel, hvor Færdselen er størst, saasom Veje til Handelssteder og almindelige Fiskepladser. Fjeldveje ere Veje over Fjelde og Heder, der ikke ere Hovedpostveje, Sysselveje eller Keppeveje. Keppeveje ere de Veje, der forene Keppe eller føre gennem en Kep, forsaavidt de ikke ere Hovedpostveje, Fjeldveje eller Sysselveje.

§ 3.

Hovedpostveje staa under Amtsrådenes Tilsyn og Landskhøvdningens Overtilsyn, og Omkostningerne til dem udredes i det Hele taget af Landskassen. Derjom en Hovedpostvej fører gennem et Syssel i dets hele Længde, skal indtil Halvdelen af Syssels Sysselvejpenge gaa til Hovedpostveje.

Landskhøvdningen træffer Foranstaltninger til Bejænlæg og Vejforbedringer paa Fjeldveje efter Indstillinger fra en vejfyndig Mand og vedkommende Amtsråd, men det Beløb, som anvendes hertil, bevilges i Finantsloven for hver Finantsperiode.

Sysselveje, Veje til Handelssteder og almindelige Fiskepladser staa under Sysselforstanderskabets Tilsyn og Amtsrådets Overtilsyn. De bekostes af Sysselskommunerne.

Keppeveje staa under Kepsforstanderskabets Tilsyn og Sysselforstanderskabets Overtilsyn og bekostes af Kepperne.

II. kafli.

Um aðalpóstvegi.

4. gr.

Aðalpóstvegir skulu, þangað til öðruvísi er ákveðið með lögum, vera:

1. Frá Reykjavík til Ísafjarðar,
2. — — — Akureyrar,
3. — Akureyri - Seyðisfjarðar,
4. — Reykjavík að Prestsbakka.
5. — Prestbakka til Eskifjarðar.

5. gr.

Ákveða skal í fjárlögnum, hve miklu skuli verja til vegagjörða og aðgjörða á aðalpóstvegum á hverju fjárhagstímabili. Skal það vera aðalregla, að fyrst sju bættar þær torfærur, sem gjöra mestan farartálma. Að öðru jöfnu skal fyr bæta torfærur á fjölförnu-ustu vegum.

6. gr.

Landshöfðingi ákveður eptir tillögum sýslunefnda, amtsráða og vegfróðra manna, hvar aðalpóstleið skuli liggja um hjerað hvert.

7. gr.

Vegir á aðalpóstleiðum skulu, þar sem því verður við komið, vera að minnsta kosti 6 álna breiðir. Eigi skulu þeir að jafnaði hafa meiri halla en sem svari 3—4 þuml. á hverri alin.

8. gr.

Landshöfðinginn ræður verkstjóra til vegagjörða á aðalpóstleiðum. Sýslunefndir ráða verkmennt eptir samkomulagi við verkstjóra, hver í sínu hjeraði, þar sem vegagjörð á að fara frám. Fela mega þær oddvita eða öðrum, er situr í sýslunefndinni, þennan starfa á hendur. Ávallt skal vegagjörð tekin út af dómkvöddum mönnum, sem sýslumenn kveðja, hver í sínu hjeraði, og skal álit þeirra um það, hvernig verkið er unnið og hvort allrar hagsýni hafi verið gætt, sent landshöfðingja.

III. kafli.

Um sýsluvegi.

9. gr.

Sýslunefndir semja tillögur um, hverjir skuli vera sýsluvegir í sýslu hverri, en amtsráð leggur á það samþykki sitt.

10. gr.

Kostnaður við sýsluvegi greiðist af sýslufjelaginu, þannig að hvert hrepps-fjelag greiðir $\frac{1}{2}$ dagsverk fyrir hvern verkfæran mann í hreppnum, frá 20—60 ára, í hverri stöðu sem er.

II. Affnit.

Nr. 25.
10de
Novbr.

Om Hovedpostveje.

§ 4.

Hovedpostveje skulle, indtil anderledes bestemmes ved Lov, være:

1. Fra Reykjavik til Þsaffjord.
2. - - - Akureyri.
3. - Akureyri til Seyðisfjord.
4. - Reykjavik til Þrestsbakki.
5. - Þrestsbakki til Eskifjord.

§ 5.

I Finantsloven fastsættes, hvor stort et Beløb der for hver Finantsperiode skal anvendes til Anlæg og Istandsættelse af Hovedpostveje. Det skal være en Hovedregel, at de mest ufarbare og for Færdselen mest generende Steder først udbedres. Naar andre Omstændigheder ere lige, skulle ufarbare Steder paa de mest befarne Veje først udbedres.

§ 6.

Landskhøvdingen bestemmer efter Indstillinger fra Sysselforstanderskaber, Amtsraad og vejkyndige Mænd, hvor Hovedpostvejen skal gaa gennem hvert Distrikt.

§ 7.

Hovedpostvejene bør, hvor det lader sig gjøre, have en Brede af mindst 6 Alen. Hældningen skal i Almindelighed ikke overstige 3-4 Tommer paa hver Alen.

§ 8.

Landskhøvdingen engagerer en Værkstyrrer til at forestaa Bejarbejder paa Hovedpostvejene. Sysselforstanderskaberne aatage, hver i sit Distrikt, hvor Bejarbejder skulle udføres, Arbejdere efter Samraad med Værkstyrreren. Dette Hverv kunne de ogsaa overdrage til Formanden eller til en anden af Sysselforstanderskabets Medlemmer. Bejarbejder skulle altid godkjendes ved Udtægtsforretning af Mænd, der for Retten ere udmeldte af vedkommende Sysselmænd, hvorefter deres Skjon om Arbejdets Udførelse, og om der ved er anvendt al mulig Sparksomhed, indsendes til Landskhøvdingen.

III. Affnit.

Om Sysselveje.

§ 9.

Efter Indstilling fra vedkommende Sysselforstanderskaber vedtage Amtsraadene, hvilke Veje der skulle være Sysselveje i hvert Syssel.

§ 10.

Omfostningerne ved Sysselveje udredes af Sysselfkommunerne, saaledes at der af hver Rep svares et halvt Dagsarbejde for hver arbejdsfør Mandsperson i Reppen i en Alder fra 20 til 60 Aar, i hvilken Stilling han end er.

Nr. 25. Hreppstjórar skulu á ári hverju fyrir lok marz m. senda sýslumanni nafnaskrá yfir
 10. alla verkfæra menn í hreppnum á þeim aldri, sem nú var sagt, og skal sýslumaður eptir
 nóvbr. því ákveða, hve mikið tillag hver hreppur eigi að greiða. Gjald þetta skal tekið af
 sveitarsjóðnum og greitt sýslumanni á manntalsþingum.

11. gr.

Fela má sýslunefndin hlutaðeigandi sýslunefndarmanni eða hreppsnefnd umsjón og vinnu að sýsluvegum, hverjum í sínum hreppi, og ber þeim sem umsjón er falin, að ráða þann verkstjóra, sem hæfur er til þess starfa.

12. gr.

Sýsluvegir skulu [vera að minnsta kosti 5 álna breiðir; að öðru leyti gilda um viðhald og gjöld á þeim hinar sömu meginreglur, og greindar eru um aðalpóstvegi, sbr. 7. gr.

13. gr.

Oddviti sýslunefndar skal ár hvert senda amtsráði aðalskýrslu og aðalreikning yfir sýsluvegagjörðir.

IV. kafli.

Um fjallvegi.

14. gr.

Því að eins skal bæta fjallvegi, er eigi eru aðalpóstvegir eða sýsluvegir, að brýna nauðsyn beri til.

V. kafli.

Um hreppavegi.

15. gr.

Hreppsnefnd ákveður, hvar hreppavegir skuli liggja í hreppi hverjum, og leggur ákvæði sitt undir samþykki hlutaðeigandi sýslunefndar.

Skyldur er hver búandi að láta vinna að hreppavegum $\frac{1}{2}$ dagsverk fyrir hvern verkfæran mann 20—60 ára, er hann hefur haft á heimili sínu til næsta hjúaskildaga á undan, og leggja til, auk fæðis, nauðsynleg áhöld til vinnunnar. Heimilt er þó búanda að leysa sig undan skylduvinnu þessari, og greiði hann þá innan loka hvers fardagaárs svo mikið í peningum, sem nemi hálfu dagsverki eptir verðlagsskrá fyrir hvern verkfæran mann, í sveitarsjóð.

16. gr.

Nú er lítið að vinna að hreppavegum í hreppi, má sýslunefnd þá ákveða, að allt að helmingi hreppavegagjalds greiðist í peningum í sýslusjóð til sýsluvega. Sje aptur á móti hreppavegavinna mikil í einhverjum hreppi, af því að aðalpóstvegir eru þar engir eða
 Nr. 25. Lög 10. nóvbr. um vegi.

Repslyverne skulle inden Slutningen af Marts Maaned hvert Aar tilstille Syssel= Nr. 25.
manden en Fortegnelse over alle arbejdsføre Mænd i Keppen i den nævnte Alder, og har ^{10de} 10de
Sysselmanden derefter at beregne Bidragets Størrelse for hver Rep. Beløbet udredes af ^{Novbr.} Novbr.
Kommunens Kasse og erlægges til Sysselmanden paa Mandtalstthinget.

§ 11.

Sysselforstanderskabet kan overdrage Tilsynet med Vejarbejder paa Sysselveje i hver Rep til vedkommende Sysselforstanderskabsmedlem eller Repsforstanderskab, og har den, hvem et saadant Tilsyn overdrages, at engagere en paalidelig Værkstyrer.

§ 12.

Sysselvejene bør have en Brede af idetmindste 5 Alen; angaaende Vedligeholdelse og Anlæg af disse gjælde iøvrigt de med Hensyn til Hovedpostvejene fastsatte Grundregler, jfr. § 7.

§ 13.

Sysselforstanderskabets Formand skal aarlig tilstille Amtsraadet Indberetning om og Regnskab over Arbejder paa Sysselvejene i deres Helhed.

IV. Afsnit.

Om Fjeldveje.

§ 14.

Fjeldveje, der ikke ere Hovedpostveje eller Sysselveje, udbedres kun, forsaavidt det er paatrængende nødvendigt.

V. Afsnit.

Om Keppeveje.

§ 15.

Repsforstanderskabet bestemmer, hvor Keppevejene skulle ligge i hver Rep, og indstiller sine Bestemmelser desangaaende til Sysselforstanderskabets Approbation.

Enhver Husbond er forpligtet til at yde et halvt Dagsarbejde til Keppeveje for hver arbejdsfør Mand, i en Alder fra 20 til 60 Aar, som har havt hjemme paa hans Bopæl indtil sidste Tyende=Skiftetid, og at forsyne enhver Arbejder foruden med Kost med de nødvendige Arbejdsredskaber. Dog er det enhver Husbond tilladt at fritjøre sig for nævnte Pligtarbejde ved inden Slutningen af hvert Fjerdagsaar i Kommunekassen at indbetale et Beløb, der svarer til et halvt Dagsarbejde for hver arbejdsfør Mand, beregnet efter Kapitelstarten.

§ 16.

Naar der er ringe Arbejde at udføre paa Keppevejene i en Rep, kan Sysselforstanderskabet bestemme, at indtil Halvdelen af Bidragene til Keppevejene indbetales med Penge i Sysselskassen til Sysselvejene. Er der derimod meget Arbejde at udføre paa Keppevejene i en Rep, idet ingen Hovedpostvej eller Sysselvej fører derigennem, medens Vejene Nr. 25. Lov 10de Novbr. om Vejoæsenet.

Nr. 25. sýsluvegir, en vegir um hreppinn langir og torfærir, má sýslunefndin ákveða, að helmingur
 10. á móts við hreppavegagjald hreppsins greiðist úr vegasjóði sýslunnar.
 nóvbr.

17. gr.

Hreppsnefndin hefur umsjón um vinnu og aðgjörð á hreppavegum, og skal hún skipa umsjónarmenn, einn eða fleiri, til að sjá um vinnuna, og er henni heimilt að greiða þeim í dagpeninga allt að 3 kr. fyrir hvern dag, sem þeir eru við vinnuna.

18. gr.

Skyldur skal hver verkmaður að koma á þeim tíma, sem umsjónarmaður eða verkstjóri tiltekur, og að fara eptir fyrirmælum hans; gjaldi húsbóndi ella hið ákveðna kaup og að auk, nema forföll hafi bannað, 1—5 kr. sekt, er renni í vegasjóð, sem stofna skal fyrir hvern hrepp, og hreppsnefndin geymir og hefur ábyrgð á.

19. gr.

Hreppavegir skulu að minnsta kosti vera 3 álna breiðir; að öðru leyti skal, þar sem nýr vegur er gjörður, fylgja sömu aðalreglum og teknar eru fram um sýsluvegi.

20. gr.

Skyldir skulu hreppsbúar að láta boðskap umsjónarmanns um vegavinnu bérast bæja á milli tafarlaust.

21. gr.

Hver hreppsnefnd skal gefa sýslunefnd skýrslu um vinnu að hreppavegum á hverju ári fyrir árslok.

VI. kafli.

Almenn ákvæði.

22. gr.

Brýr skal gjöra yfir ár og læki, þar sem þörf er á, þegar efni og kringumstæður leyfa.

23. gr.

Hver landeigandi er skyldur að leyfa, að vegur sje gjörður um land hans, og efni tekið þar sem næst er, án endurgjalds, ef eigi er skemmt tún, engi, yrkt land eða umgirt land. Þyki nauðsyn að leggja veg um tún, engi, yrkt land eða umgirt land, skulu fullar bætur fyrir koma úr landssjóði, sýslusjóði eða hreppsjóði, — eptir því hvort vegurinn er aðalpostvegur, sýsluvegur eða hreppavegur, — eptir mati dómkvaddra manna. Svo skulu og bætur fyrir koma úr landssjóði, sýslusjóði eða hreppsjóði, ef vegarefni er tekið landeiganda til skaða.

24. gr.

Borgun fyrir vegagjörð skal þá greiða að fullu, er verkinu er lokið, og matsgjörð eða úttekt hefur fram farið.

Nr. 25. Lög 10. nóvbr. um vegi.

gjennem Keppen ere lange og ufremkommelige, kan Sysselforstanderskabet bestemme, at der Nr. 25.
af Syssels Vejkasse udbetales det Halve imod Keppens Bidrag til Keppevejene. 10de
Novbr.

§ 17.

Kepsforstanderskabet fører Tilsyn med Arbejde paa og Sftandsættelse af Keppevejene og skal antage en eller flere Opsynsmænd til at føre Opsyn med Arbejdet, hvilke Opsynsmænd Kepsforstanderskabet kan lønne med indtil 3 Kr. for hver Dag, som de tilbringe ved Arbejdet.

§ 18.

Enhver Arbejder har at møde til den af Opsynsmanden eller Værkstyreren bestemte Tid og at adlyde hans Befalinger. I modsat Fald skal hans Husbond udrede den fastsatte Dagløn, samt desuden, ifald intet Forsald er tilstede, betale en Bøde af 1—5 Kr. i en Vejkasse, der skal oprettes for hver Kep og opbevares af Kepsforstanderskabet paa dettes Ansvar.

§ 19.

Keppevejene skulle have en Bredde af idetmindste 3 Alen; forøvrigt skulle de angaaende Sysselvejene fastsatte Hovedbestemmelser gjælde med Hensyn til Anlæget af nye Veje.

§ 20.

Beboerne af Keppen skulle være pligtige til at lade Opsynsmandens Tilføjelse angaaende Bejarbejde ufortøvet ombære mellem Gaardene.

§ 21.

Enhvert Kepsforstanderskab skal tilstille Sysselforstanderskabet Beretning om Arbejder paa Keppevejene hvert Aar inden dettes Slutning.

VI. Affnit.

Almindelige Bestemmelser.

§ 22.

Forsaavidt de forhaanden værende Midler og andre Omstændigheder tillade, bør Broer bygges over Elve og Bække, hvor det er fornødent.

§ 23.

Enhver Ejer er pligtig til uden Erstatning at tilstede, at der lægges Vej over hans Grund, og at der paa det nærmeste Sted tages Materialier til Vejen, saafremt Hjemmemark, Slaamark, dyrket Jord eller indhegnet Mark ikke bestadiges. Findes det uundgaeligt at anlægge Vej over Hjemmemark, Slaamark, dyrket Jord eller indhegnet Mark, skal fuld Erstatning udredes af Landskassen, Sysselskassen eller Keps-kassen, — efter som Vejen er Hovedpostvej, Sysselvej eller Keppevej — efter en af for Retten udmeldte Mænd foretagne Skjønnsforreining.

§ 24.

Betaling for Bejarbejder skal først fuldtud erlægges, naar Arbejdet er færdigt, og Skjønns- eller Udtægtsforretning er foretaget.

Nr. 25.
10.
nóvbr.

25. gr.

Hvervetna þar sem mikil umferð er á vörðum, skal byggja nægilegar vörður og við halda þeim, og sömuleiðis sæluhús. Á aðalþótleiðum greiðist kostnaðurinn úr landsjóði, á sýsluvegum úr sýslusjóði, og á hreppavegum úr hreppsjóði.

26. gr.

Eptir tillögum verkfróðra manna semur landshöfðingi reglugjörð, er hefur inni að halda nánari ákvæði um vegagjörðir.

27. gr.

Hver sem af ásettu ráði skemmir veg, vörður, ferjur eða sæluhús, skal sæta hegningu samkvæmt 296. gr. alm. hegningarl. 25. júní 1869.

28. gr.

Brot gegn lögum þessum skal fara með sem almenn lögreglumál.

29 gr.

Með lögum þessum er tilsk. 15. marz 1861 og lög nr. 19, 15. okt. 1875 úr gildi numin.

30. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. dag janúarm. 1888.

Eptir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefð á Fredensborg, 10. nóvember 1887.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

J. Nellemann.

§ 25.

Nr. 25.
10de
Novbr.

Alle vegne, hvor der er stor Færdsel om Vinteren, skal opføres og vedligeholdes tilstrækkelig mange Barde og ligeledes Fjeldstuer. Omkostningerne herved udredes paa Hovedpostvejene af Landskassen, paa Sghsvejene af Sghskassen og paa Kippevejene af Kippekasjen.

§ 26.

Efter Indstillinger fra vejkyndige Mænd affatter Landshøvdingen et Reglement indeholdende nærmere Bestemmelser om Vejarbejder.

§ 27.

Befindes Nogen forsætlig at bestadige Veje, Barde, Færger eller Fjeldstuer ifalder han den i almindelig Straffelov af 25. Juni 1869 § 296 fastsatte Straf.

§ 28.

Overtrædelser af nærværende Lov behandles som offentlige Politifager.

§ 29.

Med denne Lov ophæves Forordning 15. Marts 1861 og Lov Nr. 19 af 15. Oktober 1875.

§ 30.

Denne Lov træder i Kraft den 1. Januar 1888.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Givet paa Fredensborg, den 10de November 1887.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Christian R.

(L. S.)

J. Nellesmann.